

UPP I RÖK

– En utbildning för högstadiet

Instruktörshandledning

Upp i rök – instruktörshandledning

Introduktion

Välkommen som instruktör för Brandskyddsföreningens utbildning ”Upp i rök”! Utbildningen vänder sig till högstadiel elever i syfte att förebygga anlagd brand.

Syftet med den här handledningen är att du ska få vägledning kring utbildningsmaterialet och pedagogiska tips. Vi har också samlat bakgrundsfakta om anlagda bränder som kan vara bra att känna till om du får frågor under utbildningen.

Det är naturligtvis också viktigt att du går igenom presentationen innan. I anteckningsfältet under varje bild finns information om vad du ska prata om.

Om utbildningen

Tanken är att utbildningen ska bygga på dialog snarare än undervisning. Vi vill inte komma med pekpinor, utan hoppas att utbildningsmaterialet ska fungera som ett stöd att samtala kring. De flesta ungdomar skulle aldrig anlägga en brand. Och de som gör det har ofta ingen aning om vilka konsekvenser det kan få.

För att lämna utrymme för dialog har vi valt att inte ha så många sidor i presentationen. Det här ställer förstås större krav på dig som instruktör, men vi hoppas att faktatexterna i den här handledningen ska fungera som ett stöd. Vi har också valt att ta upp ett verkligt fall att samtala kring, branden i Gottsundaskolan som anlades av två tonårsflickor 2018. Under ”Utbildningens innehåll” hittar du fördjupad information om denna (och övriga faktatexter).

I slutet av utbildningen har vi lagt in en film om diskoteksbranden 1998 i Göteborg. En brand som enbart var tänkt att förstöra en fest, men som på grund av okunskap och bristande brandskydd ledde till något helt annat – en tragedi som kommer att påverka såväl de drabbade som de som anlade branden för resten av livet.

Som avslut ska eleverna sedan få möjligheten att ladda ner ett mobilspel. Därför behöver du informera klassläraren i förväg om att mobiler behöver vara tillåtna under just den här lektionen, men att de ska vara avstängda eller i tyst läge tills eleverna ska ladda ner spelet. I spelet anläggs en brand på en skoltoalett och sedan får eleven, genom att själv agera eldsflamma, se hur fort en brand kan sprida sig och vilka ekonomiska konsekvenser det kan få.

Vi hoppas att utbildningen ska leda till reflektion och eftertankar.

Pedagogiska tips

Pedagogisk metod

Om du vill du förändra ett oönskat beteende hos en människa, så måste det finnas en relation mellan dig och den andra personen. Du måste alltså först och främst vinna ungdomarnas förtroende för att de överhuvudtaget ska lyssna på vad du har att säga och ens överväga det som ett bättre alternativ. För att lyckas måste du lägga ner tid på att skapa en relation/kontakt med eleverna. (Kallas inom pedagogiken/psykologin för ”att skapa rapport”, uttalas rappåår.) Kontakten kan skapas på många olika sätt och alla sätt som lyckas är bra sätt, men det finns några viktiga saker att tänka på.

Tonåringar är i en känslig ålder då de håller på att frigöra sig och skapa sig en egen identitet. De lyssnar mer på sina kamrater och jämnåriga än sina föräldrar och andra vuxna. Att predika, förbjuda och tala om vad som är rätt och fel från vuxet håll är sällan ett bra förhållningssätt om man vill påverka deras beteende. Ungdomarna måste motiveras genom att förändringen är attraktiv, det vill säga att de ser fördelar med att ändra ett invant beteende. Attraktionen/fördelen kan vara ökat ansvar eller att man helt enkelt förstår hur svåra konsekvenser en anlagd brand kan få, genom de verkliga fall vi berättar om, och därigenom ser det önskade beteendet som mer attraktivt/fördelaktigt.

Förhållningssättet mot eleverna måste vara fyllt av ömsesidig respekt, empati och jämbördighet. Låt eleverna ta plats. Lyssna aktivt och ställ motfrågor samt beröm frågeställarna så att de känner att du värdesätter och respekterar deras åsikter. Ställ frågor till hela klassen och till enskilda elever. Det är ett bra sätt att aktivera fler än de som ”alltid” ställer frågor. När du svarar på frågor från enskilda så svara till hela klassen. Visa engagemang och inlevelse i det du pratar om och krydda gärna med humor. Ha en positiv inställning till eleverna och bekräfta och uppmuntra dem (”det här är ni bra på”) så får du ett positivt resultat tillbaka.

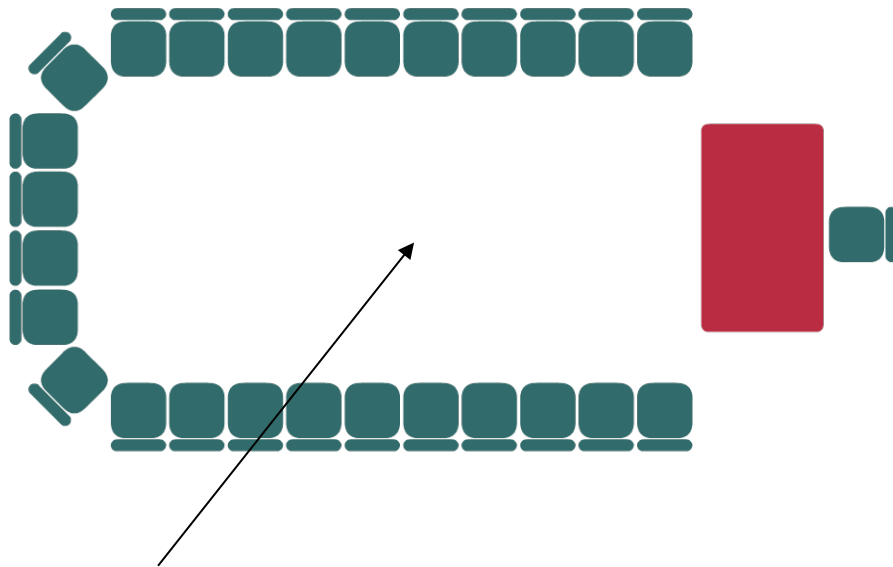
Vi rekommenderar att utbildningen genomförs i skolan och inte hos räddningstjänsten eller i någon annan lokal. Det finns många fördelar med det. Genom att komma till skolan visar du att du är villig att ta kontakt med eleverna på deras villkor. Eleverna är på en välbekant plats där de känner trygghet och stabilitet. Det bidrar till att de är mer avslappnade, vilket ökar deras förmåga att ta in information, förutsatt att du lyckas skapa en positiv kontakt/relation. På en brandstation finns inte denna trygghet. På ett nytt och kanske lite spännande ställe kan det också finnas risk att eleverna missar mycket information då de nya intrycken blir för många. Andra fördelar är att vi får besöka skolan vilket ger oss bra insyn i deras värld. Vi får också möjlighet att se hur klimatet och arbetsmiljön är i skolan. Generellt gäller att ju mer och ju oftare Brandskyddsföreningen/räddningstjänsten kan visa sig i skolan desto bättre. Kontinuerliga besök på skolan för att upprätthålla kontakten/relationen med eleverna är bra. Utmärkta sätt att skapa förtroende och bibehålla relationen kan vara att äta lunch på skolan, vara med på en lektion eller bara att gå runt och prata med eleverna i korridorerna.

Pedagogiskt körschema

Förberedelsefas

Var väl förberedd. Läs igenom den här handledning och anteckningarna till bilderna så att du kan dem bra och får bra flyt i genomförandet av utbildningen. Lär dig eventuell extra fakta om det blir följdfrågor på det du pratar om.

Kom till utbildningen i god tid, så att du kan ordna tekniken och lösa eventuella problem. Innan eleverna kommer in i klassrummet är det bra att ta bort alla bord och ställa stolarna i form av ett U, så att du ser alla lika bra och lättare får kontakt.

Använd utrymmet du skapat till att röra dig i under din utbildning. En person som sitter eller står still på samma ställe blir fort ointressant. Variera mellan att sitta, stå och röra på dig medan du pratar. Många forskare menar att orden vi säger endast står för 7–10 procent av vår kommunikation, resten är bland annat mimik, kroppsrörelse, ögon och inte minst tonläge och tonhöjd på rösten. Använd dig av detta!

Kontaktfas

Innan du kommer in på själva utbildningsmaterialet är det viktigt att låta den första kontaktfasen med eleverna få ta lite tid. Stå gärna i dörren och hälsa på varje elev individuellt eller gör samma sak efter att de satt sig ner. Försök att komma ihåg några namn. Du kan även låta varje elev kort presentera sig själv. Presentera sedan dig själv på ett öppet sätt. Berätta vem du är, ålder, familj, var du kommer ifrån, yrke/yrkesroll, hobby/intressen, var du gick i skola etc.

Orienteringsfas

Det är viktigt att fråga eleverna vilka förväntningar de har på dig, på utbildningen och om deras egna erfarenheter. Har ni utbildat eleverna när de gick i låg- eller mellanstadiet, så är det bra att fråga vad de kommer ihåg därifrån. Presentera och berätta sedan vad dagens utbildning innehåller samt eventuella praktiska detaljer (tid, rast, att mobiler ska vara avstängda eller i tyst läge etc). Tänk på att även om ditt förhållningssätt ska vara jämbördigt så är det du som handledare och pedagog som bestämmer förutsättningarna.

Genomförandefas

Genomför utbildningen och försök att engagera eleverna till att delta. Uppmuntra dem att ställa frågor och ställ motfrågor tillbaka. Betrakta alla frågor som gruppfrågor – det vill säga, när du får en fråga från en person, svara till hela gruppen. Försök att få de som sällan ställer frågor att någon gång svara på en och på så sätt delta mer aktivt. De som ofta ställer frågor kommer att fortsätta att vara aktiva deltagare ändå. Beröm dem för deras ansträngningar och var positivt inställd.

Var inte rädd att göra en paus och vara tyst ibland. Det som verkar vara en evighet för dig är en välbehövlig vila för deltagarna. Rör dig i klassrummet och använd rummet. Skriv och rita på tavlan för att tydliggöra det du säger. Använd dig av dina erfarenheter. Har du lokala exempel på anlagda bränder med tydliga konsekvenser så berätta om dem. Det som händer nära och som de känner till eller har hört talas om fungerar ofta mycket bra.

Kom ihåg att positiva förväntningar ofta åstadkommer positiv programmering av hjärnan, det vill säga ger ett positivt resultat. Förstärk hellre det som är bra än att klanka på det som är mindre bra. Ha roligt!

Avslutningsfas

Avsluta med att kortfattat repetera vad du har pratat om under utbildningen. Kontrollera att budskapet gått in.

Utbildningens innehåll

Här har vi samlat lite fördjupad information om anlagd brand och de bränder som vi tar upp i presentationen. Den kan vara bra att läsa in sig på innan du håller utbildningen.

Varför anlägger ungdomar bränder?

I BRÅ:s skolundersökning uppger endast några få procent av eleverna att de tänt eld på något värdefullt under det senaste året. Att anlägga brand är ovanligt och merparten av de som uppger att de anlagt brand begår också andra brott, främst skadegörelse och inbrott. En analys av underliggande orsaker visar att förhållande som betyg, inställning till skolan samt fritidsaktiviteter har betydelse för risken att anlägga brand.

De flesta anlagda bränder startas av barn och ungdomar. Många bränder anläggs också utan att det finns ett tydligt uppsåt. Att barn och ungdomar leker med eld är vanligt. Ofta skiljer de mellan ”att elda” och ”eldande med tändare” respektive att anlägga brand. Enligt svensk forskning är lek med eld vanligt i skolor och lika vanligt bland pojkar som flickor.

Orsaker kan vara att markera status i en grupp, att ”vara tuff” men också att det ger spänning, en ”kick” eller att man gör något på grund av tristess. För många barn och ungdomar kan ”eldas” vara en aktivitet som ger stimulans och tillfredsställelse i sig. Det påverkar deras relationer genom att de får bekräftelse från andra samtidigt som situationen är spännande men ganska lätt att kontrollera och sällan går överstyr. Anlagd brand däremot ses som något mer allvarligt. Något som man inte bagatelliserar och som ofta sker i grupp.

Personrelaterade faktorer och sociala situationer

Mycket av den forskning som bedrivs om anlagda bränder inriktas mot brandanläggare och deras personliga egenskaper. Vid analys av de 5 % som uppger att de anlagt bränder enligt ovan framkommer också starka samband med annan brottslighet som skadegörelse och inbrott. Vid en närmare analys visar det sig att fritidsaktiviteter samt inställning till skola är två faktorer som påvisar starkt samband med att anlägga bränder. Enligt olika studier kan det finnas ett flertal motiv till att anlägga en brand.

Avbryta skolverksamhet

En anlagd brand kan avbryta en viss aktivitet, till exempel skolarbete. Branden blir ett medel för att förändra en situation eller för att undvika något som kan upplevas som obehagligt, till exempel ett prov. Det är lika ofta pojkar som flickor. De är 15 år eller yngre och agerar i par. Branden anläggs under skoltid på en toalett eller i ett förvaringsutrymme.

"Alltså dem försöker göra det för skojs skull, för att få håltimme och slippa lektionen. De gör det bara för skojs skull." (Ungdom)

"Jag tror att de tänder eld inne på toan för att det inte är någon som ser dem där. De går in på toan, stänger dörren, tänder på, går ut från toan, stänger dörren och går ut ur skolan". (Ungdom)

Skolbrand som bieffekt

Avsikten kan vara att skrämman andra, värma sig etc. Den här typen av bränder anläggs ofta av pojkar i åldrarna 15–18 år som agerar i grupp, utanför skoltid.

Frustration, vandalism och skadegörelse

Det här motivet handlar om att en eller flera personer vill förändra en situation, antingen för att bryta tristess eller komma ur en omständighet som upplevs som jobbig eller till och med skamfull. I den här kategorin finner vi de anlagda bränder som mer riktas mot någon eller något. Branden blir ett sätt att förstöra men också att trotsa auktoriteter och få utlopp för frustration. Skadegörelsemotivet återfinns ofta hos pojkar som är 15 år eller yngre och som agerar i grupp. Bränderna anläggs efter skoltid.

Hämnd

Anlagda bränder som är kopplade till känslan av frustration riktas mer mot en eller flera personer. Om någon upplever sig illa behandlad, hamnar i en konfliktsituation och känner sig frustrerad kan ett hämndbegär uppstå.

Källa: *Hemsidan för Räddningstjänsten Storgöteborg 2019-10-21*

Vad är viktigt att göra?

Bränder i skolmiljö är inte bara en fråga om brand i en speciell byggnadstyp. Det handlar också om att barn och ungdomar av olika anledningar anlägger bränder i skolmiljön. Det behövs både tekniska åtgärder för att förhindra uppkomst och spridning av brand och åtgärder för att förhindra att barn och ungdomar anlägger bränder.

Det handlar om att arbeta för att alla elever ska känna sig trygga och trivas i skolan, genom att förebygga kränkningar, misstrivsel och ohälsa samt genom att ge elever i svårigheter det stöd de behöver, antingen det handlar om inläring, hälsa eller sociala problem. Ett bra brandskydd omfattar inte bara brandskyddstekniska frågor, utan även underhåll, vuxennärvaro och elevvård.

Ta tecken på anlagda bränder, lek med eld eller skadegörelse på allvar. Forskning visar att normer och attityder kopplat till anlagda bränder och eldande kan vara skyddande. Om det finns en tydlig nolltolerans bland skolpersonal, elever och föräldrar så minskar förekomsten av upprepade anlagda bränder på skolan.

Källa: *Hemsidan för Räddningstjänsten Storgöteborg 2019-10-21*

Skolbranden i Gottsunda

Natten till den 8 oktober ödelades Gottsundaskolan i en våldsam brand. Hundratals elever förlorade en älskad skola, anställda sin arbetsplats. De två unga tjejer som erkänt att de anlade branden riskerar enorma skadestånd.

Resecentrum 01.06

En ung tjej ska ha visat kniv och en privatperson ringer polisen. Det tar inte patrullen många minuter att lokalisera tjejen. I en ficka har hon en morakniv med gult skaft. Man försöker, men får ingen kontakt med hennes vårdnadshavare.

Polispatrullen tar kniven i beslag och kör henne sedan till det HVB-hem där hon är placerad. Men hon var inte ensam där på stationen.

I polisens rapporter från brottsplatsen nämns dock inte att flickan med kniven hade sällskap av två andra tjejer, Men den troliga orsaken till det är att de inte hade begått något brott.

De två tjejer som var med henne blir inte omhändertagna av polisen. De sätter sig istället sedan på en buss.

Vi kan kalla dem X och Y. Under bussfärden sänder de live på sociala medier. I ett kort klipp som blivit mycket spritt bland ungdomar i Uppsala ses två väldigt uppvarvade tjejer som bland annat pratar om att de haft med polisen att göra.

Bussen rullar mot Gottsunda.

X och Y

De kommer från olika delar av Uppsala. Skola och socialtjänst har sedan en tid tillbaka fått signaler om att de inte mår bra.

Mars 2017. Flicka X omhändertas omedelbart efter misstankar om att hon utsätts för misshandel i sitt hem. Kort därpå hävs omhändertagandet då man anser att vård istället kan ske på frivillig väg.

Januari 2018. Skolan beskriver det som att ”mycket allvarliga incidenter” fortsätter att hända när X är i skolan och att hon inte längre kan ha sin undervisning där. ”Vi kan inte säkerställa andra elevers säkerhet” skriver man i dokument. Bland annat ska hon ha tänt eld i papperskorgar i skolan.

Flicka Y beskrivs i skoldokument som att hon varit deprimerad och behöver stöd i skolan. Betygen rasar för henne under 2017.

I Oktober 2018 är hon placerad av socialtjänsten på ett HVB-hem som drivs av Uppsala kommun. Men Y har, sent på kvällen den 7 oktober, avvikit från hemmet. Uppsala kommun har anmält sig enligt lex Sarah till IVO, Inspektionen för vård och omsorg. Hos tillsynsmyndigheten pågår ännu en utredning.

Av anmälan framgår att det kommunala hemmet brustit i den handlingsplan man hade för Y och att rutinerna för tillsyn inte följts.

Gottsundaskolan brinner

02.43 Polisen larmas till skolan då två obehöriga tjejer ska befinna sig inne i lokalerna och ha brutit sig in.

02.50 Patrullen på plats kan konstatera att ”det brinner lite i skolan”. Polisen larmar SOS.

02.55 Två tjejer kommer ut från skolan och ”fångas in” av poliserna på plats. Dörren går i lås bakom dem.

02.56 Patrull på plats konstaterar att ”branden börjar ta sig oerhört kraftigt”.

03.02 De båda tjejerna grips misstänkta för grov mordbrand.

03.09 Räddningstjänsten är på plats och har påbörjat släckning.

Räddningstjänsten pekar på flera saker som påverkat brandförloppet. Skolan saknar automatiskt brandlarm kopplat till SOS, det finns bara ett internt brandlarm på skolan. Det är polispatrullerna på plats som larmar om att det brinner. Räddningstjänsten konstaterar att det fördröjer släckningsarbetet med flera minuter.

När branden startat får den också ett lavinartat förlopp då mycket lättantändliga brandgaser sprids genom ventilationssystem och vindsgångar. Stark vind låg på och det fanns risk för spridning både till Gottsundakyrkan och Gottsunda centrum.

Räddningstjänstens brandrapport konstaterar att branden verkar startad med avsikt men kan inte fastställa var och i vilket objekt branden startat. ”Polispatrull försökte släcka med handbrandsläckare men fick retirera,” skriver man.

En av flickorna skriver i sociala medier dagen efter branden att de hällde tändvätska på en soffa och tände på.

Efterspelet

Flickorna var under 15 år när skolan brann och de kommer inte att ställas inför rätta. Men utredningen är inte klar ännu.

Skolan totalförstörs i branden och de över 500 eleverna bussas i dag till andra skolor. Så småningom ska en permanent ny skola byggas upp – en tillfällig lösning med moduler ska stå klar till hösten.

Tjejerna som utretts som misstänkta för branden är i dag omhändertagna och placerade på boenden i andra delar av landet. Uppsala kommun ersätts av sitt försäkringsbolag för kostnaderna i samband med branden.

Flickorna riskerar nu att krävas på ett stort skadestånd. Skolbranden beräknas medföra kostnader om omkring 100 miljoner kronor. Av det betalar Uppsala kommun 650 000 kronor i självrisk.

Men försäkringsbolaget kan komma att kräva de båda tjejerna på mångmiljonbelopp.

Men eftersom Y var placerad av socialtjänsten på ett kommunalt HVB-hem, så kan det även bli så att ansvaret ändå landar på Uppsala kommun.

År 2010 infördes också en ny regel om skadestånd och barn, som gör att vårdnadshavarna kan tvingas betala om deras barn döms att betala skadestånd på grund av brott.

– Det är det som kallas föräldraansvaret. Men det ansvaret är inskränkt till en femtedel av basbeloppet för varje skadehändelse. Så det innebär att föräldrarna här, enligt den regeln som mest blir skyldiga att betala ungefär 8 000 kronor var, så det är väldigt lite i sammanhanget, har Mårten Schultz, professor i civilrätt vid Stockholms universitet, tidigare sagt i en intervju.

Medan brandresterna ännu glöder omhändertas X och Y. Trycket på dem är enormt efter branden. De ska ha utsatts för hat och hot i sociala medier.

De flyttas från Uppsala och placeras på boenden i olika delar av landet. Enligt dokument vi tagit del av misstänker personal att X försökt anlägga brand även på det boende hon placerats på efter Gottsundabranden.

När polisens utredning är avslutad är det upp till de sociala myndigheterna att bestämma framtiden för de två tjejerna eftersom de är minderåriga.

Källa: SVT Nyheter 2019-02-02

Skadestånd

Om man anlägger en brand kan man bli skadeståndsskyldig, även om man är under 15 år. Det innebär att man är skyldig att ersätta den drabbade det värde som man har förstört.

Försäkringsbolagen stämmer personen på hela beloppet för att få ersättning via hemförsäkringen. Finns det inte någon hemförsäkring så jämkas beloppet oftast kraftigt. Årligen stäms barn och ungdomar som anlagt bränder på belopp från ett par miljoner upp till över hundra miljoner kronor. Även om beloppen jämkas så kan skadeståndet bli flera hundra tusen kronor. Om man blivit dömd att betala skadestånd så är man skyldig att betala hela summan på en gång. Om man inte kan betala hamnar skulden hos Kronofogden för indrivning och i förlängningen kan man få en betalningsanmärkning. Man får också betala ränta på skulden. Räntan beräknas årligen utifrån en referensränta som bestäms av Riksbanken. Den uppgår vanligtvis till mellan 0,5 % – 4 %. Sedan läggs ytterligare 8% på.

Man riskerar alltså:

- **Utmätning av sina tillgångar** (om man har pengar på banken, lön, en dator eller moped så kan de tillgångarna användas för att betala av skulden.)
- **Att få en betalningsanmärkning** som gör att man senare i livet kan få problem med att hyra bostad, ta lån, söka arbete, skaffa kreditkort och teckna avtal (till exempel mobilabonnemang). En anmärkning ligger kvar i tre år även om man betalat skulden.
- **Svårt att få körkort** – Det är vanligt att lämplighetsintyg för körkort skjuts framåt i tiden.

Konsekvenserna av ett skadestånd kan därmed drabba en person lång tid framåt. De kan också drabba ens familj eftersom även föräldrar kan bli skadeståndsskyldiga.

Föräldrar som är vårdnadshavare till barn som begått brott har ett skadeståndsansvar även om det inte förekommit någon vårdslöshet från deras sida. Skadeståndsskyldigheten är begränsad till högst en femtedel av prisbasbeloppet för en skadehändelse och gemensamt för två föräldrar.

Om en förälder anses ha varit vårdslös kan hen dock bli skyldig att betala hela skadeståndet. En vårdnadshavare är skyldig att se till att lämpliga åtgärder vidtas i syfte att hindra barnet från att orsaka skada för annan. Den vårdnadshavare som inte uppfyller detta krav kan anses vårdslös och därmed skadeståndsskyldig för skada som barnet orsakar.

Föräldrar krävs på 25 miljoner efter skolbrand

Vårdnadshavarna till de två minderåriga pojkar som startade branden vid Sandsbro skola för drygt ett år sedan krävs nu på skadestånd av skolans försäkringsbolag. Det totala beloppet väntas landa på runt 25 miljoner kronor.

Efter den omfattande branden på Sandsbro skola i Växjö kommun den 1 januari 2017 erkände två då 13-åriga pojkar att de orsakat elden genom att skjuta fyrverkeripjäser i en ventilationstrumma.

Nu har skolans försäkringsbolag Protector skickat brev med krav på skadestånd till pojkarnas vårdnadshavare.

– Det totala beloppet räknar vi med kommer ligga på 25 till 26 miljoner kronor, säger Mikael Hellberg som är skadechef för egendom och ansvar på Protector.

Får vända sig till sina försäkringsbolag

Det vårdnadshavarna nu behöver göra är en anmälan till sina respektive försäkringsbolag för att se vilken hjälp de kan få, enligt Mikael Hellberg.

– Om de inte delar uppfattningen om att de är skyldiga kan de säga nej, och då kan vi vända oss till domstol för att få saken prövad.

Om familjerna inte kan betala får parterna försöka hitta en förlikningslösning.

– Då får vi försöka komma fram till en lösning, men det är för tidigt att säga hur den skulle se ut, säger Mikael Hellberg.

Sammanlagt befann sig fem 13-åriga pojkar vid skolan när det började brinna, men bara två av dem anses ha orsakat branden. En del av undervisningen vid Sandsbro skola sker nu i tillfälliga baracker och det är ännu oklart när skolan kommer att byggas upp igen.

Källa: SVT Småland Lokala nyheter 2018-01-12

Backabranden 1998

20 år sedan diskoteksbranden i Göteborg

Den 29 oktober har det gått 20 år sedan diskoteksbranden i Göteborg, en tragedi som ledde till att 63 ungdomar miste livet och över 200 skadades, varav 50 allvarligt.

Det som från början var tänkt som en mindre födelsedagsfest växte snabbt till att bli en stor händelse som lockade ungdomar från hela staden. Till slut samlades nästan 400 ungdomar i den ombyggda industrilokalen vid Backaplan, en lokal som egentligen endast var anpassad för 150 personer.

Vid tolvtiden på natten började det lukta rök på dansgolvet och strax efter fick räddningstjänsten det första larmet. När den första räddningsstyrkan var på plats, sju minuter senare, brann redan större delen av byggnaden. Ungdomar hoppade ut från fönstren och trängdes desperat i den enda utgången som fanns och blev nedtrampade och fastklämda.

De flesta av de omkomna dog av kolmonoxidförgiftning. Det tog bara några minuter för gaserna att bli så giftiga att många förlorade medvetandet och inte kunde ta sig ut.

Hämndaktion

Bakom branden låg fyra killar, 17–19 år gamla, som tidigare under kvällen blivit avvisade av dörrvakten då de vägrade betala inträdet på 40 kronor. Killarna hämnades genom att tända eld på några stolar som stod intill en av nödutgångarna i trapphuset. Ingen kunde ana den katastrof som följde.

Den 8 juni år 2000 fälldes de fyra gärningsmännen för grov mordbrand i Göteborgs tingsrätt. Gärningsmannen som tände på dömdes till åtta års fängelse, två av de andra dömdes till sex års fängelse och den fjärde gärningsmannen fick tre års slutna ungdomsvård. Gärningsmännen lever i dag under skyddad identitet.

Efter branden

Tre år efter branden invigdes en minneslokal på platsen dit ungdomar, skolor och räddningstjänster kan komma på besök. Räddningstjänsten i Göteborg startade också en informationsverksamhet tillsammans med de anhöriga och överlevande för att sprida kunskap om hur snabbt en liten brand kan utvecklas och vilka konsekvenser en brand kan få.

Man bildade även föreningen BOA, Brandoffrens anhörigförening, som varje år uppmärksammar årsdagen av Backabranden med en minnesceremoni.

Källa: Brandskyddsföreningen

Text: Nadine Jones Pioud